

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem zaocznym z dnia 13 października 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, XVIII Wydział Cywilny w sprawie o sygnaturze akt XVIII C 2928/14 z powództwa G. O. przeciwko B. U. o zapłatę kwoty 1.013,00 zł:

1. zasądził od B. U. na rzecz G. O. kwotę 612,16 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2014 roku do dnia zapłaty;
2. oddalił powództwo w pozostałej części;
3. nadał wyrokowi w punkcie 1 rygor natychmiastowej wykonalności;
4. zasądził od B. U. na rzecz G. O. kwotę 138,00 zł

tytułem zwrotu kosztów procesu.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd I instancji oparł na ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych, które przedstawiają się następująco:

W dniu 9 października 2013 roku pozwany zawarł z powodem umowę pożyczki. Zgodnie z § 6 umowy w wypadku niespłacenia pożyczki w terminie pożyczkobiorca będzie zobowiązany do poniesienia opłaty z tytułu kosztów wezwania do zapłaty w wysokości 100,00 zł za każde wezwanie oraz opłaty w kwocie 200,00 zł tytułem kosztów postępowania windykacyjnego. Pozwany jako zabezpieczenie wystawił weksel własny in blanco. Zgodnie z deklaracją wekslową powód był uprawniony do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą zobowiązaniu wynikającemu z zawartej umowy pożyczki. Powód wypełnił weksel na sumę 1.012,16 zł, uwzględniając w tej kwocie 640,00 zł tytułem należności głównej, po 100,00 zł za dwa wezwania do zapłaty, 200,00 zł tytułem kosztów postępowania windykacyjnego oraz 27,62 zł tytułem odsetek umownych na dzień 1 sierpnia 2013 roku.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy zważył, iż powództwo zasługuje na uwzględnienie jedynie w części. Sąd I instancji wskazał, że w przypadku weksla własnego in blanco o charakterze gwarancyjnym, wystawca na podstawie art. 10 Prawa wekslowego może podnieść względem posiadacza weksla - pierwotnego wierzyciela zarzuty ze stosunku podstawowego. Zdaniem Sądu a quo w pewnych wypadkach sąd rozpoznając sprawę o zapłatę na podstawie weksla będzie uprawniony do zbadania z urzędu niektórych zarzutów ze stosunku podstawowego, mimo że nie zostały one podniesione przez wystawcę. Sytuacja ta będzie mieć miejsce, gdy dłużnikiem wekslowym jest konsument, a możliwa do stwierdzenia na podstawie samej treści pozwu niezgodność pomiędzy wysokością roszczenia wekslowego a wiarygodnością ze stosunku podstawowego spowodowana jest istnieniem w treści powołanej przez powoda w pozwie umowy, klauzul abuzywnych. W ocenie Sądu meriti przeciwne stanowisko może prowadzić do akceptowania działań nawet rażąco niemoralnych, jak np. uwzględniania zaliczania do sumy wekslowej wynikających z umowy odsetek w wysokości przekraczającej czterokrotność kredytu lombardowego NBP, czy rażąco zawyżonych kosztów działań monitujących i windykacyjnych. Sąd Rejonowy wskazał, że niepodniesienie przez konsumenta zarzutu nie może prowadzić do udzielenia ochrony powodowi, bowiem w sposób oczywisty dojdzie wówczas do naruszenia zasad współżycia społecznego i w sposób rażący zostaną naruszone interesy konsumenta. Zdaniem Sądu I instancji abuzywność klauzuli umownej należy uwzględnić z urzędu. Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Rejonowy wskazał, że zawarta pomiędzy stronami umowa pożyczki jest umową konsumencką, do której znajdują zastosowanie przepisy o „niedozwolonych postanowieniach umownych” (art. 385¹ – 385⁴ k.c.). W ocenie Sądu a quo § 6 przedmiotowej umowy jest sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta. Wskazany § 6 mieści się w hipotezach klauzul wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych (klauzul abuzywnych). Sąd Rejonowy wskazał, że powód wypełnił weksel in blanco na sumę uwzględniającą zobowiązanie wynikające z klauzuli, która dla konsumenta jest niewiążąca. Powód wypełnił

weksel na sumę przewyższającą zobowiązanie wynikające ze stosunku podstawowego. W konsekwencji pozwany jest zobowiązany wekslowo tylko w takich granicach, w jakich istnieje wierzytelność ze stosunku podstawowego.

Mając na uwadze powyższe Sąd I instancji uznał powództwo za uzasadnione tylko w zakresie kwoty kapitału i należnych odsetek umownych, w pozostałej zaś części powództwo oddalił. W części zasądzonej Sąd Rejonowy nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności (art. 333 § 1 pkt. 3 k.p.c.). O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł powód, zaskarżając je w części, to jest w zakresie punktu 2 i 4 sentencji.

Zaskarżonemu orzeczeniu skarżący zarzucił:

1. naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. poprzez:

a. rzeczywiste oparcie wyroku na umowie pożyczki zawartej pomiędzy stronami, podczas gdy powód jako podstawę faktyczną żądania wskazał weksel własny wystawiony przez pozwanego,

b. dokonanie przez Sąd badania i oceny treści stosunku podstawowego łączącego strony, pomimo braku takiego zarzutu opartego na prawie materialnym, zgłoszonego przez pozwanego, a także poprzez dokonanie badania i oceny wykraczającej poza dyspozycję zastosowanego art. 10 Prawa wekslowego, który uprawnia jedynie do badania tego czy weksel in blanco został wypełniony zgodnie z porozumieniem wekslowym (deklaracją wekslową),

które to naruszenie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, jako że skutkowało zasądzeniem na rzecz powoda części kwoty wekslowej;

2. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, a w szczególności treści umowy pożyczki łączącej strony

i nie wzięcie pod uwagę, po pierwsze tego, że wysokość kosztów wezwań do zapłaty i postępowania windykacyjnego wynikają w dużej mierze z kosztów pomocy profesjonalnego pełnomocnika, po drugie tego, że powód jedynie dwa razy wezwał pozwanego do zapłaty, które to naruszenie miało wpływ na wynik postępowania jako że doprowadziło do poczynienia ustalenia, że zapisy umowy uprawniające powoda do dochodzenia tych kosztów od pozwanego mają charakter klauzul abuzywnych;

3. naruszenie art. 100 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i art. 98 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na stosunkowym rozdzieleniu kosztów procesu, podczas gdy pozwany winien zostać uznany za przegrywającego sprawę w całości oraz winien zostać w całości obciążony kosztami procesu;

4. naruszenie art. 17 i art. 10 Prawa wekslowego, przez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na dokonaniu przez Sąd oceny zgodności uzupełnienia weksla in blanco z treścią istniejącego pomiędzy stronami stosunku podstawowego, pomimo braku takiego zgłoszenia przez pozwanego.

W oparciu o powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez podwyższenie zasądzonej od pozwanego na rzecz powoda kwoty 612,16 zł do kwoty 1.012,16 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2014 roku do dnia zapłaty oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania przed Sądem I instancji, w tym o kosztach zastępstwa procesowego, w ten sposób, że pozwany zostanie obciążony kosztami w całości. Ponadto skarżący wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest bezzasadna i podlega oddaleniu.

Zaskarżone rozstrzygnięcie zostało wydane w wyniku prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, które to ustalenia Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne, jak również w następstwie bezbłędnie zastosowanych przepisów prawa materialnego. Zarzuty skarżącego nie zasługują na uwzględnienie.

Mając na uwadze, iż niniejsza sprawa była rozpoznawana w postępowaniu uproszczonym Sąd Okręgowy na podstawie art. 505¹³ § 2 k.p.c. ograniczył uzasadnienie jedynie do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku zapadłego w postępowaniu odwoławczym z przytoczeniem przepisów prawa. Sąd Okręgowy miał także na uwadze, że w postępowaniu uproszczonym zgodnie z art. 505⁹ § 1¹ k.p.c. apelację można oprzeć tylko na zarzutach naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, bądź naruszenia przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy.

Apelacja powoda w istocie sprowadza się do zarzutu, iż Sąd Rejonowy wydając swoje rozstrzygnięcie oparł się na umowie pożyczki zawartej pomiędzy stronami, podczas gdy powód jako podstawę faktyczną żądania wskazał weksel własny in blanco, w tym też zakresie należało poczynić stosowne rozważania.

W rozpoznawanej sprawie powód wywodzi swoje roszczenie z weksla wystawionego przez pozwanego, a uzupełnionego przez powoda. Powód wystąpił więc z roszczeniem wekslowym, domagając się, by pozwany wykonał obciążające go zobowiązanie wekslowe. Zobowiązanie wekslowe ma charakter samodzielny i abstrakcyjny, a zatem niezależny od przyczyny i podstawy prawnej, która spowodowała jego zaciągnięcie. Abstrakcyjność zobowiązania wekslowego wyraża się bowiem w tym, że dla jego ważności nie jest istotne, czy istniało zobowiązanie będące przyczyną wystawienia weksla oraz czy było ono ważne. Wadliwość bądź nieważność czynności będącej podstawą wystawienia weksla nie ma wpływu na ważność zobowiązania wekslowego. Inaczej jednak rzecz się ma w przypadku, gdy dochodzącym ochrony swych roszczeń z weksla jest pierwszy wierzyciel. W takim przypadku, gdy zobowiązanie wynika z weksla wystawionego jako weksel in blanco, co do którego wystawca i pierwszy wierzyciel uzgodnili warunki jego wypełnienia, abstrakcyjność zobowiązania wekslowego zostaje złagodzona, a wystawcę i pierwszego wierzyciela wiąże zawarte porozumienie. Wystawcy weksla przysługuje uprawnienie do zwalczania żądań wierzyciela za pomocą zarzutów subiektywnych, wynikających ze stosunku podstawowego łączącego go z wierzycielem. Istotnie w niniejszej sprawie pozwany nie zajął stanowiska,

a zatem nie podniósł zarzutów ze stosunku podstawowego, ale Sąd Rejonowy miał obowiązek z urzędu zbadać naruszenie prawa materialnego jakim jest zastrzeżenie kary umownej na wypadek niewykonania zobowiązania pieniężnego i wykonując ten obowiązek prawidłowo uznał powództwo za uzasadnione tylko w zakresie kwoty kapitału i należnych odsetek umownych, w pozostałej zaś części powództwo oddalił. W ocenie Sądu Okręgowego kwoty wynikające z wezwań do zapłat oraz kosztów postępowania windykacyjnego stanowią w istocie karę umowną (art. 339 § 2 k.p.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. i art. 483 § 1 k.c.)

Mając na względzie, że powód wygrał proces w 60,5% prawidłowo Sąd Rejonowy zastosował zasadę określoną w art. 100 k.p.c. stosunkowego rozdzielenia kosztów w zakresie orzeczenia o kosztach postępowania.

Mając powyższe na uwadze, wobec bezzasadności apelacji oraz nieujawnienia okoliczności, które winny być uwzględnione w toku postępowania drugoinstancyjnego z urzędu, Sąd Okręgowy oddalił apelację w oparciu o art. 385 k.p.c.